

Ο ΔΙΟΡΙΣΘΕΙΣ ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΥ
ΘΕΩΡΕΙΤΑΙ ΑΥΤΟΔΙΚΑΙΩΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΛΗΤΟΣ;

Η ρύθμιση του ΚΠολΔικ σύμφωνα με την οποία ο πληρεξούσιος Δικηγόρος είναι αυτοδικαίως και αντίκλητος, (άρθρο 143)¹ βρίσκει εφαρμογή στο χώρο του ποινικού δικονομικού δικαίου; Το βούλευμα 97/85² υιοθετεί σχετική εισαγγελική πρόταση του Α. Ζύγουρα και αναφερόμενο στο άρθρο 96 ΚΠοινΔικ ταυτίζει πλήρως τον πληρεξούσιο Δικηγόρο με τον αντίκλητο. Την άποψη αυτή τη στηρίζει στο ευρύτατο περιεχόμενο της έννοιας του συνηγόρου τόσο στην προδικασία όσο και στην κύρια διαδικασία. Η θέση του παραπάνω βουλεύματος δεν στερείται επιχειρημάτων. Αφού στα καθήκοντα του συνηγόρου περιλαμβάνονται πολύ σοβαρότερα έργα πως συμβιβάζεται ο αποκλεισμός του από τον ρόλο του αντικλήτου; Η λογική της ταύτισης μπορεί να θεμελιωθεί και στα πλαίσια μιας γραμματικής ερμηνείας του άρθρου 96, το οποίο, αναφερόμενο στις εξουσίες του συνηγόρου, χρησιμοποιεί τις έννοιες της αντιπροσώπευσης και της εκπροσώπησης. Παράλληλα στην διάταξη του άρθρου 96 ΚΠοινΔικ σημειώνεται ότι ο "διορισμός παρέχει στο συνήγορο την εξουσία να εκπροσωπεί τον διάδικο σε όλες τις διαδικαστικές πράξεις, εκτός αν η πληρεξουσιότητα παρέχεται για ορισμένες από αυτές. Η γενική πληρεξουσιότητα περιλαμβάνει και την άσκηση των ενδίκων μέσων, εφόσον αυτό

¹ βλ. και ενδεικτικά αποφάσεις ΕφΘεσ. 284/1989, Αρμενόπουλος ΜΔ (1990), σελ. 574 και ΕφΘεσ. 3709/1990, Αρμενόπουλος ΜΕ (1991), σελ. 1226.

² του ΣυμβΠλημΗλείας, Αρμενόπουλος Μ (1986), σελ. 437.

μνημονεύεται ρητά". Κατά συνέπεια, πλην της αναγκαιότητας της ρητής αναφοράς στην δυνατότητα άσκησης ενδίκων μέσων, καμία άλλη εξαίρεση δεν προβλέπεται για τα πλαίσια κίνησης του συνηγόρου, εκτός αν, επίσης ρητά, προσδιορίζονται οι ειδικότερες πράξεις για τις οποίες παρέχεται ο διορισμός. Αυτή, λοιπόν, η γενικής μορφής πληρεξουσιότητα, κατά λογική ακολουθία, περικλείει στους κόλπους της και την ιδιότητα του αντικλήτου.

Αντίθετα ο Γ. Γεωργόπουλος³ στην εργασία του με τον τίτλο "Εννοιολογικά διακρίσεις των όρων αντικλήτου και πληρεξουσίου εις την ποινικήν και πολιτικήν διαδικασίαν και αι εκ τούτου δημιουργούμεναι σοβαραί συνέπειαι εις την ποινικήν διαδικασίαν", επισημαίνει, (με ασθενική επιχειρηματολογία), ότι δεν ισχύει η ρύθμιση της πολιτικής δικονομίας στην ποινική διαδικασία "μη αποκλειομένης όμως και της συμπτώσεως αμφοτέρων εν ενί προσώπω".⁴ Ουσιαστικά η όλη προσέγγιση του Γ. Γεωργόπουλου ερείδεται σε μια παράθεση των κειμένων διατάξεων παρά σε μια κριτική τους παρουσίαση.

Ήδη, όμως, με σχετική τροποποίηση, το ζήτημα διευθετήθηκε για όσους παρίστανται ως πολιτικώς ενάγοντες. Με το άρθρο 4, παρ. 4 του ν. 1653/1986⁵ προστέθηκε παράγραφος στο άρθρο 84 του ΚΠοινΔικ, σύμφωνα με την οποία "... ο πληρεξούσιος Δικηγόρος του

³ *Αρμενόπουλος ΛΓ (1979), σελ. 211.*

⁴ *βλ. ενδεικτικά νομολογιακή στήριξη της άποψης Γεωργόπουλου στο βούλευμα του ΑΠ 232/1964, Ποινικά Χρονικά ΙΑ (1964), σελ. 506 και στο βούλευμα ΑΠ 395/1971, Ποινικά Χρονικά ΚΑ (1971), σελ. 768.*

⁵ *βλ. ΦΕΚ 173Α της 8-11-1986.*

αδικηθέντος που έχει διοριστεί νόμιμα και έχει γνωστοποιηθεί στην προδικασία ή στο ακροατήριο είναι και αντίκλητος".⁶

Το ερώτημα, που ανακύπτει ενόψει της νέας ρύθμισης, συνίσταται στο αν αυτή αφορά (αναλογικά) και τον κατηγορούμενο. Η έλλειψη σχετικής πρόβλεψης για τον τελευταίο, (στα πλαίσια της αυτής τροποποίησης), υπονοεί τη βούληση του νομοθέτη για διαφορετική αντιμετώπιση του θέματος; Η μήπως θεωρείται δεδομένη η ταύτιση συνηγόρου και αντικλήτου και γιαυτό δεν γίνεται σχετική μνεία; Δυστυχώς ανάλογες υποθέσεις δεν αποτελούν πρόκριμα ή ασφαλές κριτήριο για την νομοθετική βούληση. Το ποινικό μας Δίκαιο (ουσιαστικό και δικονομικό) δεν διακρίνεται για τη δογματική του ενότητα και τη συστηματική του συνέπεια, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να επικαλεστεί κανείς τα προαναφερθέντα ως στοιχεία προσανατολισμού και εύρεσης των νομοθετικών προθέσεων. Συνεπώς η σχετικότητα του ως άνω επιχειρήματος είναι προφανής.

Με βάση πάντα το κείμενο των ρυθμίσεων της ποινικής δικονομίας ισχυρή ένδειξη αποτελεί η παραγρ. 1, εδάφιο ε του άρθρου 273, σύμφωνα με το οποίο "... αν ο κατηγορούμενος δηλώσει ... διεύθυνση κατοικίας ... στην αλλοδαπή, οι επιδόσεις ... γίνονται μόνον στο συνήγορο που διορίστηκε κατά το άρθρο 96 παραγρ. 2. Αν ο κατηγορούμενος δεν έχει διορίσει συνήγορο, οφείλει στις περιπτώσεις του προηγούμενου εδαφίου να διορίσει αντίκλητο...". Η παραπάνω διατύπωση υπονοεί ότι ο συνήγορος εκτελεί (για την συγκεκριμένη τουλάχιστον περίπτωση) και χρέη αντικλήτου. Μόνον η έλλειψη συνηγόρου επιβάλλει διορισμό αντικλήτου. Ο περιορισμός, όμως, της

⁶ βλ. και Δ. Ιακώβου "Η πολιτική αγωγή εις την ποινικήν δίκην", εκδόσεις Α. Σάκκουλα, 1993, σελ. 82.

ρύθμισης μόνον στην περίπτωση κατά την οποία η διαμονή ή η κατοικία του κατηγορουμένου βρίσκονται στην αλλοδαπή, μήπως δεν επιτρέπει αναγωγή της συγκεκριμένης λύσης σε κανόνα γενικής εφαρμογής;

Και αυτό διότι, αν ανατρέξει κανείς στην διάταξη του άρθρου 498 του ΚΠοινΔικ, τα πράγματα περιπλέκονται. Σύμφωνα με αυτή, μάλλον, διαχωρίζεται (υπό την αίρεση, φυσικά, ότι τα νομικά κείμενα δεν διεκδικούν βραβείο σαφήνειας), η έννοια του αντικλήτου από αυτή του συνηγόρου. Το αυτό επαναλαμβάνεται και στο άρθρο 308 του ΚΠοινΔικ, που αφορά την περάτωση της κύριας ανάκρισης και την γνωστοποίηση στους διαδίκους της πρότασης του εισαγγελέως. Για την ακρίβεια στη δεύτερη περίπτωση συγχέονται οι δυο έννοιες, κατά τρόπον ώστε να μην εξάγεται ασφαλές συμπέρασμα για την νομοθετική στόχευση. Το μόνο βέβαιο είναι ότι η ποινική δικονομία απαιτεί διορισμό αντικλήτου, σε ορισμένες περιπτώσεις, όταν (ο διάδικος) πρέπει να προβεί σε κάποια ενέργεια ή να γίνει ο ίδιος αποδέκτης κάποιας ενέργειας από την πλευρά της δικαιοσύνης και κατοικεί εκτός της έδρας του αρμοδίου δικαστηρίου.

Ίσως η αρχή της "ισότητας των όπλων", (ή ακριβέστερα των δυνατοτήτων σύμφωνα με την Γερμανική θεωρία), μεταξύ των διαδίκων⁷ να απαιτεί, τουλάχιστον, αναλογική εφαρμογή των όσων ισχύουν για τον πολιτικώς ενάγοντα και στην περίπτωση του κατηγορουμένου, (ειδικά η ρύθμιση του άρθρου 84 ΚΠοινΔικ). Όμως ανακύπτει το ερώτημα, κατά πόσο, τελικά, η σύμπτωση του συνηγόρου και του αντικλήτου στο αυτό πρόσωπο, συνιστά "κέρδος" για τον κατηγορούμενο. Η απάντηση στο ερώτημα αυτό προϋποθέτει

⁷ βλ. αναλυτικά Α. Κωνσταντινίδη "Η θέση του συνηγόρου υπερασπίσεως στην ποινική δίκη", εκδόσεις Α. Σάκκουλα 1992, σελ. 215.

προσέγγιση όλων των κατ' ιδίαν περιπτώσεων, με βάση τις οποίες θα αχθούμε σε γενικευμένο συμπέρασμα, (πράγμα αδύνατο στα πλαίσια της έκτασης αυτού του σημειώματος).

Μόνον δυο αναφορές. Η πρώτη σχετίζεται με την, (μεθοδευμένη ή μη), απουσία του κατηγορουμένου, η οποία, (πλην όλων των άλλων) προσθέτει διάστημα ημερών στον χρόνο της παραγραφής, αφού ο νόμος απαιτεί, στην προκειμένη περίπτωση, (δηλ. της θυροκόλλησης, άρθρο 155 ΚΠοινΔικ, παραγρ. 2), επίδοση και στον αντίκλητο, (από την οποία άρχονται και τα κατά νόμον αποτελέσματα. Έτσι σύμπασα και η νομολογία)⁸. Η δεύτερη συναρτάται με την πολυδιάσπαση του υπερασπιστικού μετώπου, που επέρχεται με τη θεσμοθέτηση ξεχωριστού συνηγόρου και αντικλήτου, η οποία αποβαίνει σε βάρος του κατηγορουμένου. Επειδή, λοιπόν, είναι προφανή τα οφέλη της σύμπτωσης μπορούμε στηριζόμενοι στο ευνοϊκό υπέρ του κατηγορουμένου πνεύμα και πλέγμα των διατάξεων του ΚΠοινΔικ και με βάση τις αρχές *in dubio pro reo* και *in dubio pro mitiore* αλλά και την αρχή της επιείκειας⁹ να επιλέξουμε την πλέον συμφέρουσα για τον κατηγορούμενο λύση.

⁸ βλ. ενδεικτικά ΑΠ 511/1991, Ποινικά Χρονικά ΜΑ (1991), σελ. 1018, ΑΠ 864/1992, Ποινικά Χρονικά ΜΒ (1992), σελ. 687, ΑΠ 416/1995, Ποινικά Χρονικά ΜΕ (1995), σελ. 750.

⁹ βλ. σχετικά Ν. Παρασκευόπουλου "Η δικαστική άφεση της ποινής", 1982, σελ. 19-22, 40, (όπου και αναφορά στην έννοια της "τίμησης"), 47 επόμεν. και ειδικότερα 110-115. Βλ. ακόμη για την αρχή της επιείκειας Π. Ζέπου "Αυστηρότης και επιείκεια εις το Ελληνικόν Δίκαιον", στο αφιέρωμα στον Α. Τσιριντάνη, εκδόσεις Α. Σάκκουλα, 1980, σελ. 1, όπου και εκτενής αναφορά στην αρχαία Ελληνική φιλοσοφική σκέψη, Γ. Μαριδάκη "Σκέψεις επι της θεωρίας του

Επειδή, όμως, ο νόμος, όπως προαναφέρθηκε, απαιτεί σε ορισμένες περιπτώσεις υποχρεωτικά τον διορισμό αντικλήτου, δεν συνεπάγεται, (εξ' αυτού και άνευ άλλου τινός), ότι και στην πληθώρα των περιπτώσεων, στις οποίες ο κατηγορούμενος και διαμένει στα όρια της έδρας του αρμοδίου δικαστηρίου και έχει διορίσει συνήγορο, καλείται, (δηλ. υποχρεούται ο κατηγορούμενος), να διορίσει, (με ξεχωριστή πράξη-δήλωση), και αντίκλητο ή να πιστοποιήσει ότι ο συνήγορος του είναι και αντίκλητος. Προεκτείνοντας αυτή τη λογική πιθανόν αργότερα (σε Οργουελικούς καιρούς) θα καλείται ο κατηγορούμενος να προσδιορίσει και να περιγράψει με ακρίβεια το είδος, την έκταση αλλά και τον χρόνο των εξουσιών του συνηγόρου του. Ουσιαστικά δηλ. ο κατηγορούμενος θα ασχολείται με δηλώσεις, με τη συμπλήρωση εντύπων και γενικά με τυπικές διαδικασίες;

Μια σύντομη προσφυγή στις, σχετικές με τα καθήκοντα και τα όρια δράσης του συνηγόρου, διατάξεις του ΚΠοινΔικ¹⁰ πείθει ότι στα

Αριστοτέλους περί Επιεικείας", στο "Ξένιον" προς τιμήν Π. Ζέπου, τόμος Α, 1973, σελ. 267 επόμε., Π. Λαδά "Ο δικαστής και το δίκαιο της επιεικείας", Αρμενόπουλος ΜΔ (1990), σελ. 93, Δ. Μπόσδα "Πνεύμα της Δικαιοσύνης", Επιστημονική Επετηρίδα Αρμενόπουλου 12 (1991), σελ. 9, Α. Μπεντερμάχερ-Γερούση "Ελευθερία κρίσεως του δικαστού εις αστικές διαφορές και πεδίων εφαρμογής υπ'αυτού των αρχών της επιεικείας", ΝοΒ 1964, σελ. 145 και Γ. Δουβά "Φρόνημα και επιμέτρηση", ΝοΒ 1990 σελ. 1431.

¹⁰ βλ. σχετικά με την έκταση και το βάθος της έννοιας του συνηγόρου I.B. Ζησιάδου "Ποινική Δικονομία", τόμος Α, εκδόσεις Αφοι Π. Σάκκουλα, 1976, σελ. 127 επόμε. και ειδικότερα σελ. 133, Α. Καρρά "Μαθήματα Ποινικού Δικονομικού Δικαίου", εκδόσεις Α. Σάκκουλα, 1983, σελ. 224, Χ. Δέδε "Ποινική Δικονομία", εκδόσεις Α. Σάκκουλα, 1983, σελ. 141 και τέλος (γενικότερα) Γ.Α. Μαγκάκη "Ο

καθήκοντα του τελευταίου αυτοδικαίως περιλαμβάνεται και ο ρόλος του αντικλήτου. Αλλιώς σε περίπτωση π.χ. που ο κατηγορούμενος δεν μπορεί να αντιληφθεί, (λόγω ταραχής ή σύγχυσης), τα διαδραματιζόμενα στην ανάκριση και δηλώσει λανθασμένη διεύθυνση θα κλητευθεί (ουσιαστικά) ως αγνώστου διαμονής; Η μήπως είναι λίγοι οι πολίτες, οι οποίοι και επαρκείς γραμματικές γνώσεις δεν διαθέτουν αλλά και αν διαθέτουν, δεν αντιλαμβάνονται, (λόγω έλλειψης σχετικών γνώσεων), την αξία πολλών επιδιδόμενων εγγράφων;¹¹ Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις θα έπρεπε ο εν ταραχή και συγχύσει ευρισκόμενος κατηγορούμενος να προνοήσει για τον διορισμό αντικλήτου; Φυσικά και όχι. Ούτε ο συνήγορος μπορεί να εκτελεί με αποτελεσματικότητα τα καθήκοντα του υπό περιορισμούς και με εξαιρέσεις.¹² Συνεπώς εξαιρέσεις της (αυτονόητης) γενικής ρύθμισης, (ότι δηλ. ο συνήγορος - πρέπει να- είναι αυτοδικαίως και αντίκλητος), όπως αυτή του άρθρου

συνήγορος, μια παράδοξη κατάκτηση του πολιτισμού", εκδόσεις Α. Σάκκουλα, 1988.

¹¹ *είναι γνωστό το φαινόμενο ότι, παρότι οι περισσότεροι συνάδελφοι τονίζουν στους εντολείς τους ότι πρέπει να επικοινωνούν αμέσως μαζί τους, όταν λάβουν οποιοδήποτε έγγραφο, αυτό δεν συμβαίνει, με αποτέλεσμα π.χ. στις περιπτώσεις της παραπομπής με απευθείας κλήση να χάνεται, συχνά, η προθεσμία άσκησης του δικαιώματος προσφυγής.*

¹² *όταν, μάλιστα, η ίδια η δικονομική διαδικασία του επιφυλάσσει δυνατότητα αυτοτελούς δράσης, βλ. άρθρο 200 ΚΠοινΔικ, βλ. σχετικά και Γ.Α. Μαγκάκη ό.π., σελ. 21, Α. Καρρά ό.π., σελ. 225 και Α. Μαργαρίτη "Ποινική δίκη και απών κατηγορούμενος", τεύχος Α, εκδόσεις Σάκκουλα, 1992, σελ. 23. Βλ. ακόμη και άρθρο 465 παραγρ. 2 ΚΠοινΔικ για την εξουσία αυτόνομης ενέργειας του συνηγόρου.*

299 του ΚΠοινΔικ (τελευταίο εδάφιο), σύμφωνα με το οποίο στον αντικλήτο "γίνονται όλες οι επιδόσεις εκτός από τα εισαγωγικά έγγραφα της δίκης"¹³, αφενός μεν διασπούν την αυτονόητη ενότητα των υπερασπιστικών λειτουργιών και εμφανίζουν την Πολιτεία να ενδιαφέρεται για την, (πάση θυσία), προσαγωγή σε δίκη του πολίτη και όχι για την προστασία των δικαιωμάτων του αφετέρου δε συνιστούν λύσεις "πολυνομίας". Και το τελευταίο είναι προφανές αφού, εκτός όλων των άλλων, με την παραπάνω ρύθμιση εισάγονται διακρίσεις και κλιμακώσεις, ως εάν να υφίστανται είδη και βαθμοί στην έννοια του αντικλήτου, πράγμα που επιφέρει ακόμη μεγαλύτερη σύγχυση στην όποια δογματική ενότητα της δικονομίας. Η αυτή ρύθμιση επαναλαμβάνεται και στο άρθρο 498 ΚΠοινΔικ, στο οποίο σημειώνεται ότι στον αντικλήτο γίνονται όλες οι επιδόσεις εκτός από την κλήση για τη συζήτηση της έφεσης, (δηλ. εκτός από την, ίσως, σημαντικότερη). Και φυσικά γεννάται το ερώτημα προς τι, τελικά, η ύπαρξη αντικλήτου, ο οποίος παρότι δεν έχει εξουσία παραλαβής όλων των εγγράφων δεν αναπληρούται, (σε συγκεκριμένες περιπτώσεις), ούτε από τον συνήγορο; Είναι προφανές ότι "εσωτερική δικονομική ισορροπία", τόσο μεταξύ των δυο εννοιών (συνηγόρου και αντικλήτου) όσο και στα πλαίσια περιγραφής των καθηκόντων κάθε μιας ξεχωριστά, δεν υφίσταται.

13. Βλ. πρόταση Κ. Σταμάτη, στο βούλευμα ΑΠ 1374/1983, Ποιν. Χρονικά ΑΔ (1984), σελ. 299, για την ιστορική εξέλιξη της σχετικής διάταξης.

Και αν υποτεθεί ότι το εκάστοτε αρμόδιο δικαστικό όργανο επισημαίνει, (και εξοπλίζεται τυχόν παράλειψη του με ποινή απόλυτης ακυρότητας), στον κατηγορούμενο το δικαίωμα του να διορίσει αντίκλητο, (πλην του συνηγόρου του), ποιο θα είναι το όφελος του κατηγορουμένου; Το ότι στην αυτή υπόθεση θα εμπλέκονται, αλληλοκαλυπτόμενα, (αλλά πιθανότατα μη συντονιζόμενα), δυο πρόσωπα (το ένα εκ των δυο πολύ πιθανόν να μην είναι δικηγόρος);¹⁴ Ο αντίκλητος δηλ. θα ενημερώνει τον συνήγορο και ο τελευταίος τον κατηγορούμενο, ή ο πρώτος τον τρίτο και αυτός με την σειρά του τον δεύτερο; (διαδρομές του παραλόγου);

Η μήπως επιδιώκεται ο διορισμός αντικλήτου, (ως αντικαταστάτου του εντολέως), για τον έλεγχο του πληρεξουσίου; Τότε, όμως, λείπει το κύριο και βασικό στοιχείο μεταξύ κατηγορουμένου και συνηγόρου, που αφορά την οικοδόμηση σχέσεων εμπιστοσύνης.

Η άποψη ότι στο πρόσωπο του συνηγόρου συμπίπτει και ο αντίκλητος, (τουλάχιστον όταν συνήγορος, κατηγορούμενος και δικαστήριο βρίσκονται στην αυτή έδρα), ενισχύεται και από την ρύθμιση του άρθρου 465 ΚΠοινΔικ, σύμφωνα με το οποίο, (σε ορισμένες ρητά προβλεπόμενες περιπτώσεις), το έγγραφο της πληρεξουσιότητας μπορεί να προσκομιστεί είκοσι (20) ημέρες μετά την άσκηση του ενδίκου μέσου. Αυτό συνιστά ευθεία διευκόλυνση του κατηγορουμένου, (σχετική με την υπεράσπιση του και άκρως ενδεικτική των νομοθετικών

¹⁴ βλ. σχετικά άρθρο 308 παραγρ. 6 ΚΠοινΔικ, η οποία αντικαταστάθηκε με το άρθρο 6 ν.δ. 2493/1953, όπου αναφέρεται ότι ο αντίκλητος, (για την περίπτωση τουλάχιστον της γνωστοποίησης του πέρατος της ανάκρισης), πρέπει να είναι Δικηγόρος. Το ζήτημα πάντως δεν είναι λυμένο, (αν δηλ. ο αντίκλητος πρέπει να έχει πάντοτε την ιδιότητα του Δικηγόρου), αλλά αυτό αποτελεί θέμα μιας άλλης προσέγγισης.

προθέσεων), και εντάσσεται στο πλέγμα των ευνοϊκών υπέρ αυτού διατάξεων. Συνεπώς, κατά λογική αναλογία, οι προβλεπόμενες από τον νόμο περιπτώσεις υποχρεωτικού διορισμού αντικλήτου (πρέπει να) αφορούν περιπτώσεις μη ύπαρξης (π.χ. λόγω μη διορισμού) συνηγόρου υπεράσπισης ή περιπτώσεις στις οποίες ο συνήγορος βρίσκεται εκτός της έδρας του δικαστηρίου.

Ακόμη, όμως, και στην περίπτωση που ο κατηγορούμενος κατοικεί εκτός της έδρας του αρμοδίου δικαστηρίου δεν έχει καμία υποχρέωση να γνωρίζει οπωσδήποτε συνήγορο, (της απολύτου εκλογής του και εμπιστοσύνης του), γιαυτό και συχνά διορίζονται, (κάτω από την πίεση των πραγμάτων και ενόψει της αντικειμενικής αδυναμίας των κατηγορουμένων), οι πρόεδροι των κατά τόπους Δικηγορικών Συλλόγων, (πράγμα το οποίο δεν γίνεται δεκτό από τη νομολογία, η οποία απαιτεί απολύτως συγκεκριμένα στοιχεία του προσώπου του συνηγόρου)¹⁵. Η απαίτηση δηλ. και στην περίπτωση π.χ. του άρθρου 430 παραγρ. 1 ή του άρθρου 498 του ΚΠοινΔικ, εμφανίζεται αντικειμένη τόσο με τον ρόλο του υπερασπιστή και την σχέση του με τον κατηγορούμενο όσο και με την έννοια της "δίκαιης δίκης".

Προς επίρρωση της θέσης ότι στα καθήκοντα του συνηγόρου περιλαμβάνονται και αυτά του αντικλήτου έρχονται και οι διατάξεις εκείνες της ποινικής δικονομίας, οι οποίες προβλέπουν εκπροσώπηση του κατηγορουμένου από τον συνήγορο, ("αντ' αυτού")¹⁶ ήτοι τα άρθρα

¹⁵ βλ. ενδεικτικά απόφαση ΕφΘεσσαλονίκης 38/1982, Ποινικά Χρονικά ΑΒ (1982), σελ. 944.

¹⁶ αν και η κρατούσα άποψη θεωρεί τον συνήγορο όχι αντιπρόσωπο αλλά συμπαραστάτη, (όχι "αντ'αυτού" αλλά "παρ' αυτώ"), θέση η οποία δεν βρίσκει

97, 340 παραγρ. 2, 344 παραγρ. 1, 346, 347 παραγρ. 1, 348, 360, 429 παραγρ. 2, 501 παραγρ. 1 και 3¹⁷ και 513 παραγρ. 3. Αφού ο συνήγορος αναλαμβάνει και πράττει τα μείζονα δεν νομιμοποιείται για τα "ελάσσονα";

Συμπερασματικά ο συνήγορος είναι, (πρέπει να είναι), αυτοδικαίως και αντίκλητος του κατηγορουμένου, (υπό την αίρεση όσων προαναφέρθηκαν). Αυτό επιτάσσει το συμφέρον του τελευταίου και αυτό προκύπτει και από εύρος των υπερασπιστικών καθηκόντων του συνηγόρου. Άλλωστε ηχεί περίεργα, από δικαιοπολιτική άποψη, στη διαδικασία εκδίκασης των ιδιωτικών διαφορών, (στο σύστημα δηλ. της "συζήτησης"), να θεωρείται αυτοδικαίως ο πληρεξούσιος ως αντίκλητος

σύμφωνους τους I.B. Ζησιάδη (ό.π. σελ. 127) και Κ. Βουγιούκα ("Ποινικόν Δικονομικόν Δίκαιον", εκδόσεις Σάκκουλα, σελ. 195-196), οι οποίοι δέχονται διττή ιδιότητα του συνηγόρου, και αντιπρόσωπος και συμπαραστάτης. Διαφωνεί ο Κ. Τσουκαλάς "Ερμηνεία ποινικής δικονομίας", τόμος Α, εκδόσεις Ι. & Π. Ζαχαρόπουλου, 1943, σελ. 138. Βλ., όμως, σχετικά και άρθρο 39 του Κώδικα Δικηγόρων, (όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 14 ν. 1366/1983, ΦΕΚ Α 81), σύμφωνα με το οποίο "έργο του Δικηγόρου είναι να αντιπροσωπεύει και υπερασπίζει τον εντολέα του...". Η διατύπωση αυτή ενισχύει και τη θέση της εργασίας περί συμπτώσεως των ιδιοτήτων του συνηγόρου και του αντικλήτου στο αυτό πρόσωπο.

¹⁷ στο άρθρο μάλιστα 501 παραγρ. 3 ΚΠοινΔικ, σημειώνεται ότι σε περίπτωση μη εμφάνισης του εκκαλούντος, λόγω ανωτέρας βίας ή λόγω ανυπέρβλητων αιτίων, ο συνήγορος του, (υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται εκεί), τον εκπροσωπεί ΠΛΗΡΩΣ (βλ. σχετικά και Α. Μαργαρίτη ό.π. σελ. 24).

και στον χώρο του "εγκλήματος", ο οποίος αφορά ολόκληρη την Πολιτεία, (στο σύστημα δηλ. της "ανάκρισης" και της "αυτεπάγγελτης επέμβασης"), και η αντιμετώπιση του οποίου διασύρει ή δικαιώνει τα ανθρώπινα δικαιώματα, να μην ταυτίζονται οι δυο ρόλοι. Συνεπώς αποφάσεις του ανωτάτου ακυρωτικού, οι οποίες δέχθηκαν ότι ο μη διαμένων στην έδρα του δικαστηρίου διάδικος έχει υποχρέωση να διορίσει πλην του συνηγόρου του, (ο οποίος είχε την αυτή έδρα με το δικαστήριο), και αντικλήτο, (διότι ο τελευταίος δεν αναπληρούται από τον νόμιμα διορισμένο και κατοικούντα στην έδρα του δικαστηρίου συνήγορο), υπόκεινται σε σοβαρότατες ενστάσεις,¹⁸ οι οποίες, τουλάχιστον για τον πολιτικώς ενάγοντα, αίρονται μετά την νέα

¹⁸ βλ. *Α. Ψαρούδα-Μπενάκη "Η πολιτική αγωγή στην ποινική δίκη"*, εκδόσεις Αφοι Π. Σάκκουλα, 1982, σελ. 186, όπου και αναφορά σε συγκεκριμένες αποφάσεις. Βλ. ειδικότερα απόφαση 242/1972, *Ποινικά Χρονικά ΚΒ (1972)*, σελ. 469, όπου αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι, παρότι είχε διοριστεί συνήγορος και πληρεξούσιος, ο οποίος είχε υπογράψει και τα σχετικά υπομνήματα, και ο διορισμός του οποίου είχε επαναβεβαιωθεί με την έκθεση έφεσης, και η έδρα του οποίου ήταν στην έδρα του δικαστηρίου, "εξ' ουδενός στοιχείου εμφανίζεται διορισμός αυτού και ως αντικλήτου", άποψη με την οποία συντάσσεται και ο *I.B. Ζησιάδης*, ό.π. (τόμος Β), σελ. 329. Ο πληρεξούσιος δηλ. είναι υποδεέστερος του αντικλήτου ή μήπως ο τελευταίος (απλούς παραλήπτης εγγράφων) καλύπτει, υπερασπίζεται και εκπροσωπεί τον κατηγορούμενο πληρέστερα και εκτατικώς ευρύτερα του πληρεξουσίου; Ο καθ' ύλην δηλ. αρμόδιος, ο πληρεξούσιος, αυτός ο οποίος έχει την εμπιστοσύνη του κατηγορουμένου, αυτός ο οποίος είναι γνώστης της δικογραφίας και της υπόθεσης γενικότερα, αυτός ο οποίος χαράζει την υπερασπιστική γραμμή, δεν νομιμοποιείται να παραλαμβάνει έγγραφα; (ή μήπως η λογική δέχεται καταγιγισμό πυρών;)

διατύπωση του άρθρου 84 ΚποιινΔικ, (αν και ακόμη τίθενται σοβαρά θέματα σχετικά με την ερμηνεία του ως άνω άρθρου και τη συμβατότητα της τροποποίησης με το προηγούμενο κείμενο της διάταξης).

Τέλος η εδώ υποστηριζόμενη άποψη βρίσκει έρεισμα και με το πνεύμα του ν. 1653/1986¹⁹, όπως καταγράφεται στην εισηγητική έκθεση, και με τον οποίο τροποποιήθηκαν οι σχετικές με τη διαδικασία της νομιμοποίησης πληρεξουσίου Δικηγόρου διατάξεις. Εκεί ρητά αναφέρεται ότι οι νέες ρυθμίσεις αποσκοπούν "στην επίσπευση των διαδικασιών διεξαγωγής της ποινικής δίκης και στην απλούστευση των διατυπώσεων πληρεξουσιότητας και νομιμοποιήσεως"²⁰. Αυτή η αντίληψη δύσκολα συμβιβάζεται με μια τυπολατρική άποψη, (και γιαυτό κάθε άλλο παρά απλουστευτική), η οποία θα απαιτούσε (πέραν του συνηγόρου) και (ξεχωριστό) διορισμό αντικλήτου. Ούτε την επίσπευση εκδίκασης των υποθέσεων θα υπηρετούσε η λύση αυτή ούτε τον κατηγορούμενο (κάθε άλλο μάλιστα παρά) θα ευνοούσε.

Όλα τα παραπάνω, αυτονόητα για την απλή λογική, (τη λυδία λίθο κάθε νομικής κατασκευής), υιοθετεί και η πρόταση του αντιεσαγγελέως Δ. Ευθυμιάδη, στην απόφαση του ΑΠ 318/1991²¹.

¹⁹ βλ. παραπάνω υποσημ. 5.

²⁰ βλ. σχετικά και Α. Νικόπουλου "Νομιμοποίηση και πληρεξουσιότητα κατά την εκπροσώπηση του διαδίκου στην ποινική διαδικασία", *Ποινικά Χρονικά Μ* (1990), σελ. 909.

²¹ *Ποινικά Χρονικά ΜΑ* (1991), σελ. 906 επόμε., άποψη με την οποία συντάσσεται και ο Α. Κονταξής "Κώδικας Ποινικής Δικονομίας", εκδόσεις Αφοι. Π. Σάκκουλα, 1993, σελ. 909.

Σύμφωνα με αυτήν ο διοριζόμενος συνήγορος είναι αυτοδικαίως και αντικλητος διότι αφενός μεν στον όρο "διαδικαστικές πράξεις"²², ο οποίος αναφέρεται στο άρθρο 96 παραγρ. 2 του ΚΠοινΔικ, περιλαμβάνεται και η επίδοση εγγράφων αφετέρου δε η ευρύτητα της έννοιας του συνηγόρου ενσωματώνει και την ιδιότητα του αντικλήτου.

—

²² *άλλωστε ο τίτλος του έκτου τμήματος (VI) του πρώτου βιβλίου του ΚΠοινΔικ είναι "Διαδικαστικές πράξεις", στις οποίες και περιλαμβάνονται και οι επιδόσεις.*